

**OPĆINA
BILJE**

PROVEDBENI PROGRAM OPĆINE
BILJE

**PROVEDBENI
PROGRAM
OPĆINE BILJE
ZA RAZDOBLJE
2021. – 2025.**

PROSINAC 2021.g.

Sadržaj

1. Uvod.....	2
1.1. Kontekst i metodologija izrade Provedbenog programa	3
1.2. Zakonodavni okvir	4
2. ANALITIČKA PODLOGA IZ KOJE PROIZLAZE KRATKOROČNE RAZVOJNE POTREBE I RAZOJNI POTENCIJALI	4
2.1. Osnovni podaci	4
2.2. Općinska uprava	5
2.3. Društvo	6
2.3.1. Demografski pokazatelji	6
2.3.2. Stanovništvo	6
2.3.3. Odgoj i obrazovanje.....	7
2.3.4. Kultura	7
2.3.5. Zdravstvena i socijalna skrb.....	8
2.3.6. Sport	10
2.3.7. Civilno društvo i zaštita.....	10
2.4. Gospodarstvo	11
2.4.1. Tržište rada	11
2.4.2. Infrastruktura	12
2.4.3. Poljoprivreda	12
2.4.4. Turizam	13
3. Misija, vizija i SWOT analiza.....	15
4. Popis mjera za provedbu odabranih posebnih ciljeva s ključnim aktivnostima i pripadajućim pokazateljima rezultata Općine Bilje za razdoblje 2021. – 2025.....	19
5. Praćenje i izvještavanje	32
6. Vrednovanje provedbenog programa	33

1. UVOD

Poštovani stanovnici općine Bilje,

Provedbeni program Općine Bilje za razdoblje 2021.-2025. strateški je dokument koji se, sukladno zakonskim obvezama, donosi za vrijeme trajanja mandata općinskog načelnika. Programom će se definirati mjere, aktivnosti i razvojni projekti za nadolazeće četverogodišnje razdoblje.

Općina Bilje je danas jedna uređena sredina s visokom razinom komunalne opremljenosti, u kojoj djeluju značajni gospodarski subjekti i brojni poduzetnici, sredina sa zadovoljavajućim društvenim standardima i izraženom socijalnom osjetljivošću te brigom za sve skupine svojih stanovnika. Razlog je to da i angažman općinske uprave bude u skladu s time jer je postavljene standarde nužno očuvati, a naravno da je naša želja i povećavati ih.

Upravo zato je izrada ovog Provedbenog programa bila izazov, da u okviru realnih mogućnosti i prepoznatih šansi koje nam stoje na raspolaganju, detektiramo potrebe i pronađemo rješenja kako i u naredne četiri godine realizirati projekte od značaja za našu općinu i njene stanovnike, a s ciljem daljnjeg razvoja svih područja našeg djelovanja.

Okosnicu nam je pri tome činio moj dosadašnji rad te program za koji sam dobio povjerenje u novom mandatu. Vjerujem da je ovaj provedbeni program dovoljno ambiciozan, ali i provediv te da dovoljno široko obuhvaća potrebe i ciljeve rada općinske uprave. Nama će sigurno biti putokaz i trajni motiv u djelovanju, ali ne i ograničenje ukoliko vrijeme pred nas postavi i neke nove zadaće. U konačnici svaki je program moguće mijenjati i nadopunjavati, ali naravno samo sa ciljem povećanja zadanih kriterija. Ispunjenjem ciljeva iz ovog strateškog dokumenta Općina Bilje biti će sigurno još razvijenija i za život njenih ljudi ugodnija sredina.

Općinski načelnik
Željko Cickaj

1.1. Kontekst i metodologija izrade Provedbenog programa

Sukladno Zakonu o sustavu strateškog planiranja i upravljanja razvojem Republike Hrvatske (NN 123/17), Općina Bilje kao jedinica lokalne samouprave izradila je Strateški razvojni program Općine Bilje kao srednjoročni akt strateškog planiranja u kojem definira posebne ciljeve za provedbu strateških i posebnih ciljeva iz strateških dokumenata višeg reda. Općina Bilje usvojila je 27. listopada 2021. godine Strateški razvojni program Općine Bilje za razdoblje do 2030.godine. Strateški razvojni program služi kao temelj planiranja svih lokalnih razvojnih politika i projekata.

Provedbeni programi jedinica lokalne samouprave kratkoročni su akti strateškog planiranja koji opisuju i osiguravaju postizanje primjenjivih ciljeva iz srednjoročnog akta strateškog planiranja te stvaraju poveznicu s proračunom jedinice lokalne samouprave. Provedbeni program jedinice lokalne samouprave donosi se za vrijeme trajanja mandata izvršnog tijela te jedinice i vrijedi isključivo za taj mandat. Slijedom navedenog, Odlukom o izradi provedbenog programa Općine Bilje za razdoblje 2021-2025. godine (KLASA:080-01/21-01/1, UBROJ:2100/02-02-21-21 od 20. rujna 2021.g.) pokrenut je proces izrade novog strateškog akta Općine pod službenim nazivom Provedbeni program Općine Bilje za razdoblje 2021-2025. godine.

Za potrebe provedbe procesa izrade Programa, imenovano je i Radno tijelo u sljedećem sastavu:

1. Željko Cickaj, općinski načelnik
2. Dubravka Jovanović, pročelnica Jedinostvenog upravnog odijela Općine Bilje
3. Slavica Drnasin,
4. Svjetlana Virovkić
5. Marija Frančić

Proces izrade Provedbenog programa Općine Bilje za razdoblje 2021-2025. godine odvija se u sljedećim definiranim fazama:

1. Analiza stanja
2. SWOT analiza
3. Prijedlog vizije i smjerova razvoja
4. Razrada projekata, mjera i aktivnosti
5. Definiranje baze projekata koji će se započeti i/ili realizirati do 2025. godine

Kao prilozi ovom dokumentu izrađeni su:

PRILOG 1. TERMINSKI, AKCIJSKI I FINACIJSKI PLAN PROVEDBE RAZVOJNIH MJERA

Pri izradi analize stanja korišteni su interni i eksterni podaci poput Izvješća o izvršenju proračuna Općine Bilje (2016-2020.), podataka Državnog zavoda za statistiku, Financijske agencije, Hrvatskog zavoda za zapošljavanje, Hrvatske gospodarske komore, Agencije za plaćanja u poljoprivredi, ribarstvu i ruralnom razvoju te ostalih relevantnih institucija i baza podataka.

1.2. Zakonodavni okvir

Zakonom o sustavu strateškog planiranja i upravljanja razvojem Republike Hrvatske (»Narodne novine« broj 123/17) uređen je sustav strateškog planiranja u Republici Hrvatskoj na svim razinama upravljanja (nacionalnoj, regionalnoj i lokalnoj razini) te način pripreme, izrade, provedbe, izvješćivanja, praćenja provedbe i učinaka te vrednovanja akata strateškog planiranja od nacionalnog značaja i od značaja za jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave. Na temelju članka 15. stavka 2. Zakona o sustavu strateškog planiranja i upravljanja razvojem Republike Hrvatske (»Narodne novine«, broj 123/17), Vlada Republike Hrvatske je 2018. godine donijela Uredbu o smjernicama za izradu akata strateškog planiranja od nacionalnog značaja i od značaja za jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave (»Narodne novine«, broj 89/2018). Sustav strateškog planiranja u RH temelji se nacionalnim (Nacionalna razvojna strategija Republike Hrvatske do 2030. godine), regionalnim odnosno županijskim (Planovi razvoja jedinica regionalne/područne samouprave za razdoblje 2021.- 2027.) te lokalnim (Provedbeni programi jedinica lokalne samouprave za razdoblje 2021.-2025.) aktima strateškog planiranja.

U skladu s navedenim, Provedbeni program Općine Bilje za razdoblje 2021.-2025. predstavlja kratkoročni strateški akt kojim će se definirati ciljevi, prioriteti i mjere te razvojni projekti Općine Bilje, a koji su usklađeni sa strateškim okvirom hijerarhijski viših akata, odnosno s Nacionalnom razvojnom strategijom Republike Hrvatske do 2030. godine te Planom razvoja Općine Bilje za period 2020. – 2030. Obvezni sadržaj Provedbenog programa Općine Bilje za razdoblje 2021.-2025. utvrđen je člankom 18. Uredbe o smjernicama za izradu akata strateškog planiranja od nacionalnog značaja i od značaja za jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave (»Narodne novine«, broj 89/2018).

2. ANALITIČKA PODLOGA IZ KOJE PROIZLAZE KRATKOROČNE RAZVOJNE POTREBE I RAZOJNI POTENCIJALI

2.1. Osnovni podaci

Općina Bilje prostire se na površini od 260,15 km² čime zauzima 6,3 % teritorija Osječko-baranjske županije. Općina je smještena u krajnjem jugoistočnom području hrvatskog dijela Baranje (Sl. 1.). S južne strane omeđena je rijekom Dravom, koja Baranju na tom području odvaja od Slavonije, a s istočne strane omeđena je rijekom Dunav, koji čini prirodnu granicu Republike Hrvatske i Republike Srbije. Izuzev međunarodne granice s Republikom Srbijom, Općina Bilje graniči s pet jedinica lokalne samouprave u Republici Hrvatskoj; na sjeveru s Općinom Kneževi Vinogradi, na sjeveroistoku s Općinom Čeminac, na zapadu s Općinom Darda, na jugu s Gradom Osijekom i na jugoistoku s Općinom Erdut. Relativno blizu, na udaljenosti od tridesetak kilometara od sjedišta općine, samog naselja Bilje, u smjeru sjeverozapada nalazi se i granica Republike Hrvatske i Mađarske. Takav kontaktni položaj teritorija Općine Bilje, blizu tromeđe Hrvatske, Srbije i Mađarske, kroz povijest imao je značajan utjecaj na demografski, historijsko-geografski i gospodarski razvoj područja Općine.

Općina Bilje nalazi se na dunavsko-dravskom poloju koji je zamočvarena aluvijalna ravan. Zbog toga su naselja koncentrirana u zapadnom dijelu općine koji se nalazi na ocjeditijoj riječnoj terasi. Močvarno područje u istočnom dijelu općine onemogućava povezivanje naselja u zapadnom dijelu općine s prekograničnim naseljima na drugoj obali Dunava pomoću kopnenih oblika prometa. Povezanost je ostvariva riječnim prometom.

Bez obzira na to što dio općine nije moguće integrirati u prometni sustav cestovnog i željezničkog prometa, prometni položaj općine prilično je povoljan. Iako kroz općinu nakon izmještanja državne ceste DC 7 (GP Duboševica – Osijek – Đakovo – GP Slavonski Šamac), zbog izgradnje novog mosta preko Drave zapadno od Osijeka, više ne prolazi nijedna državna cesta, na relativno maloj udaljenosti (15 km), u Osijeku, nalazi se sjecište dva međunarodna prometna pravca. Prvi je podravski pravac koji državnom cestom i željezničkom prugom povezuje Sloveniju i hrvatski dio Podravine s Podunavljem i Vojvodinom. Drugi je pravac (tzv. koridor Vc) koji povezuje Budimpeštu i Osijek s Bosnom i Hercegovinom i Jadranskim morem (dolinom Neretve), a na kojemu postoje autocesta (dio autoceste od Osijeka do granice Hrvatske i Mađarske trenutno je u izgradnji), državna cesta i željeznička pruga. Željeznička pruga M301 koja povezuje Osijek, Beli Manastir i Pečuh u Mađarskoj prolazi uz granicu Općine Bilje s Općinom Darda. Sva naselja u Općini Bilje povezana su asfaltiranim županijskim ili lokalnim cestama. Povoljan položaj općina ima i zbog mogućnosti riječnog prometa, ali na njenom teritoriju nema izgrađene luke za riječni promet.

Blizina dvaju važnih prometnih pravaca velik je potencijal razvoja za Općinu Bilje, ali na razvoj utječu i druge odlike geografskog položaja koje predstavljaju posebne razvojne izazove. Općina je smještena u pograničnom području prema Srbiji, državi koja nije članica Europske unije, što je određena barijera za veće gospodarsko povezivanje, te se nalazi u Urbanoj aglomeraciji Osijek, te općenito u Osječkoj makroregiji, u regiji obilježenoj demografskom depopulacijom uz koju se vežu i specifični izazovi u razvoju gospodarstva. Iz tog razloga, razvoj Općine Bilje potrebno je uskladiti s razvojem Urbane aglomeracije Osijek. Poticanjem razvoja Urbane aglomeracije Osijek kao funkcionalne prostorne cjeline, u skladu s politikom razvoja koju podupire Europska unija, u kojem bi se sustavno, cjelovito, demokratski i održivo odgovaralo na društvene, gospodarske i ostale izazove s kojima se to područje suočava, mogle bi se otvoriti nove perspektive razvoja za Općinu Bilje.

2.2. Općinska uprava

Za obavljanje poslova iz samoupravnog djelokruga Općine kao i povjerenih poslova državne uprave ustrojava se Jedinostveni upravni odjel Općine. Općina Bilje tijekom 2021. godine broji 10 zaposlenika od kojih su svi zaposleni na puno radno vrijeme. 5 zaposlenika imaju visoku stručnu spremu, jedan višu te četiri srednju stručnu spremu. Prema spolnoj zastupljenosti, žene su zastupljenije sa 80%, odnosno Općina Bilje broji osam zaposlenica i dva zaposlenika.

Važno je napomenuti kako Općina Bilje u trenutnom mandatu za cilj ima dodatno poboljšati upravljanje kroz uvođenje digitalizacijskih rješenja i procesa.

Stanovnicima općine Bilje dostupne su sljedeće e-usluge:

- Pravo na pristup informacijama
- E-novorođenče

- Prijava odbačenog otpada u okoliš

2.3. Društvo

2.3.1. Demografski pokazatelji

Stanovništvo Općine Bilje prepoznato je kao temeljni nositelj daljnjeg gospodarskog razvoja područja, čime će se osigurati rast prosperiteta društva i Općine.

U svrhu poboljšanja demografskog stanja, Općina provodi brojne demografske mjere koje olakšavaju i podižu kvalitetu života stanovništva, a neke od njih su kako slijedi:

- Sufinanciranje školskog prijevoza;
- Godišnje stipendije za učenike srednjih škola i studente;
- Sufinanciranje produljenog boravka u osnovnim školama na području općine
- Sufinanciranje prehrane u osnovnim školama na području općine
- Sufinanciranje punog boravka u DV Grlica Bilje
- Sufinanciranje nabave školskih potrepština.

2.3.2. Stanovništvo

Prema podacima Popisa stanovništva iz 2011. g. na administrativnom području Općine Bilje, u osam naselja, živjela su ukupno 5642 stanovnika. Najveće je naselje Bilje (3613 stanovnika), a zatim slijede Lug (764), Vardarac (630) i Kopačevo (559). Ostala četiri naselja pripadaju kategoriji tzv. „patuljastih naselja“ (Lukić, 2012) jer imaju manje od 100 stanovnika, a tri najmanja naselja imaju deset i manje stanovnika.

Gotovo dvije trećine stanovništva Općine Bilje (64 %) živi u naselju Bilje. Za takav razmještaj stanovništva može se navesti nekoliko razloga. Stanovništvo je koncentrirano u zapadnom dijelu općine, budući da je istočni dio močvarno područje. Drugi razlog je činjenica kako je naselje Bilje u razdoblju od 1960-ih godina nadalje transformirano pod utjecajem Osijeka. Već je 1981. godine Bilje bilo izdvojeno kao jače urbanizirano naselje (Vresk, 1983). Urbanizacija Osječke urbane regije uglavnom se širila uz glavne prometnice, a budući da se naselje Bilje tada nalazilo na glavnoj magistralnoj cesti koja je povezivala Baranju s Osijekom, broj stanovnika u naselju Bilje počeo se povećavati. Istovremeno, druga naselja današnje Općine Bilje nije zahvatila urbanizacija, te su ona 1980-ih godina klasificirana kao ruralna naselja (Vresk, 1983). Takvi odnosi zadržani su i u suvremenom razdoblju, što se očituje u broju stanovnika, budući kako je broj stanovnika veći u naselju koje je doživjelo proces urbanizacije. Općina Bilje jedna je od rjeđe naseljenih jedinica lokalne samouprave u Osječko-baranjskoj županiji, ponajprije zbog velikog udjela močvarnog područja koje je nenastanjeno i zaštićeno kao park prirode. Gustoća naseljenosti općine iznosi 21,7 stan./km². Ukoliko se promatra gustoća naseljenosti na razini naselja općine, najgušće je naseljeno naselje Bilje (208,8 stan./km²), budući da je u njemu i koncentriran najveći broj stanovnika. Usporedba gustoće naseljenosti ostalih naselja nije relevantna zbog velikog nesrazmjera u površinama naselja.

2.3.3. Odgoj i obrazovanje

Obrazovnu infrastrukturu Općine Bilje čine odgojno-obrazovne ustanove koje provode djelatnosti predškolskog i osnovnoškolskog obrazovanja. Urbana aglomeracija Osijek nadopunjuje potrebe stanovništva Bilja u aspektu srednjoškolskog i visokoškolskog obrazovanja.

Na prostornom obuhvatu Općine Bilje predškolsko obrazovanje je organizirano osnivanjem dječjeg vrtića „Grlica" koji je sa samostalnim radom započeo 1999. g. U sklopu vrtića „Grlica" djeluje matični vrtić u Bilju te tri područna vrtića u naseljima Kopačevo, Vardarac i Lug. Specifičnost područnih vrtića je u tome što je program dvojezični – na hrvatskom i mađarskom jeziku. Područni vrtići smješteni su u prostorijama osnovnih škola, osim novoizgrađenog vrtića u Kopačevu koji je započeo s radom 2020. godine. U promatranom razdoblju broj odgojnih skupina se nije promijenio u svim naseljima, osim u Bilju gdje je zabilježeno povećanje broja odgojnih skupina

Osnovnoškolsko obrazovanje je organizirano kroz dvije osnovne škole; Osnovna škola Bilje u Bilju i Osnovna škola Lug/Laskói Általános Iskola u Lugu, koja ima dvije područne škole u Vardarcu i Kopačevu u kojima se održava nastavni program za više razrede. U Osnovnoj školi Lug i pripadajućim područnim školama održava se nastava na mađarskom i hrvatskom jeziku te u skladu s tim postoje prilagođeni nastavni programi i dodatni školski predmeti.

2.3.4. Kultura

Općina Bilje ponosi se svojim bogatim kulturnim naslijeđem koje se očituje u nizu kulturnih dobara, tradicijskih svečanosti i udruga koje djeluju u području kulture i umjetnosti. Kulturni potencijal Općine Bilje je prije svega utemeljen na postojećim zaštićenim kulturnim dobrima, od kojih se kao posebno interesantna ističu arheološka nalazišta.

Tragovi naseljenosti prostora Općine Bilje pokazuju kako je taj prostor bio nastanjen još u mlađem kamenom dobu, oko 5300 g. pr. Kr. Na tom su prostoru nađeni tragovi kasnijih razdoblja, brončanog i željeznog doba, antike i srednjeg vijeka (Registar kulturnih dobara, 2021). Najveći broj nepokretnih kulturnih dobara datira iz razdoblja novog vijeka, između 17. i 19. st., a ona obuhvaćaju različite građevine: crkve, dvorce i pustare. Zgrada mlinskog skladišta najmlađi je objekt koji je upisan kao kulturno dobro, a datira iz 1920-ih godina. U Registar kulturnih dobara Republike Hrvatske upisano je 16 zaštićenih kulturnih dobara na teritoriju Općine Bilje.

Prostorni plan uređenja Općine Bilje iz 2016. g. dodatno zaštićuje nekoliko objekata kao kulturna dobra koja su svrstana u kategorije preventivno zaštićenih ili evidentiranih kulturnih dobara. U tim se kategorijama nalaze posebno vrijedne civilne kuće tradicionalne arhitekture i spomenici u Bilju, Kopačevu, Lugu i Vardarcu, kao i vrijedna graditeljska baština u pustari Kozjak.

Prema Registru udruga Republike Hrvatske na teritoriju Općine Bilje u ožujku 2021. g. registrirane su 22 aktivne udruge čije je područje djelovanja u kategoriji Kultura i umjetnost. Među njima prevladavaju udruge za promicanje kulture, ideja i interesa mađarske nacionalne manjine, zatim slijede kulturno-umjetnička društva, udruga starih i tradicijskih sportova, udruge žena i mladih, udruga za očuvanje tradicionalne gastronomske ponude, udruge za književnost i novinarstvo, zaštitu i valorizaciju prirodne baštine i graditeljske baštine.

U Bilju djeluje i Kulturno-razvojni centar Općine Bilje koji je 2019. g. nastao preimenovanjem i širenjem djelatnosti dotadašnjeg Hrvatsko-mađarskog kulturnog centra Općine Bilje. Izuzev podrške provođenju različitih razvojnih projekata, taj centar obavlja i kulturne djelatnosti poput reprodukcija filmova, podrške literarnom i umjetničkom stvaralaštvu i njegovoj prezentaciji, promicanja kulturnih vrijednosti na regionalnoj, nacionalnoj i međunarodnoj razini, kao i razvoja lokalne, regionalne i prekogranične suradnje (Odluka o izmjenama i dopunama Odluke o osnivanju javne ustanove Hrvatsko-mađarskog kulturnog centra Općine Bilje, 2019). Valorizaciji lokalne kulture doprinosi i postojanje domova kulture u naseljima Bilje, Kopačevo, Lug i Vardarac, u kojima se održavaju priredbe, susreti i drugi kulturni programi.

Kulturnu ponudu Općine Bilje obogaćuje i nekoliko manifestacija koje se održavaju svake godine. Početkom godine, u veljači, u naselju Vardarac održava se manifestacija *Kakasütés* koja predstavlja stari mađarski pokladni običaj u čijem uprizorenju glavnu ulogu imaju mladići i djevojke s tog područja. U lipnju se održavaju Međunarodni etno susreti u Bilju gdje se posjetiteljima nudi bogata gastronomska ponuda, prikaz kulturne baštine i proizvodi tradicijskih zanata te zabavni program. Sredinom kolovoza organizira se *Slama land art* festival u kojem se okupljaju timovi koji izrađuju skulpture velikih proporcija od slame, gdje se na završnici okupljaju i različita kulturno-umjetnička društva, obrtnici, glazbenici i različite udruge. Vrlo posjećena manifestacija su i Ribarski dani u Kopačevu, koja se održava tijekom jednog vikenda u rujnu, kada se posjetiteljima nude različiti ribarski, kao i ostali baranjski gastronomski i enološki specijaliteti. U listopadu se u Lugu održava Paprika fest u kojemu se valorizira paprika kao lokalni brend.

2.3.5. Zdravstvena i socijalna skrb

Djelatnosti socijalne skrbi i zdravstva od krucijalne su važnosti za osiguravanje preduvjeta kvalitetnog života svih stanovnika, a posebice onih koji samostalno ne mogu osigurati osnovne uvjete za život ili trebaju posebnu skrb zajednice kako bi zadovoljili svoje specifične potrebe i osigurali jednaki položaj unutar društva. U program socijalne zaštite Općina Bilje je u 2021. godini izdvojila 124.108,54 HRK, dok je za zdravstvo izdvojeno 177.010,82 HRK.

Na području općine Bilje djeluju dvije ambulante koje se nalaze u naseljima Bilje i Lug, a one djeluju kao sastavni dio Doma zdravlja Beli Manastir. U ambulanti Bilje djeluju liječnik opće prakse, pedijatar i stomatolog, dok u ambulanti u Lugu djeluje samo liječnik opće prakse. U okviru Urbane aglomeracije Osijek aktivne su zdravstvene funkcije koje dopunjuju funkcije i potrebne usluga stanovnicima Općine Bilje. Na području Općine Bilje djeluje jedan ljekarnički

objekt u naselju Bilje predstavljajući središnje mjesto za opskrbu lijekovima i drugim medicinskim proizvodima za područje Općine Bilje (Ljekarne Srce, 2021).

Budući da je svaka jedinica lokalne samouprave dužna provoditi sustavne mjere i aktivnosti, Općina Bilje u svom proračunu osigurava dostatna sredstva za pomoć najsiromašnijim pojedincima i obiteljima.

Od značajnih mjera socijalne pomoći koje Općina provodi ističu se:

- Plaćanje troškova režija
- Jednokratne pomoći ugroženom stanovništvu (po zahtjevu).

Uz ove nabrojane mjere, Općina Bilje osigurava i jednokratne pomoći umirovljenicima tijekom godine, u obliku uskrsnica/božićnica, kao i redovitu pomoć u opskrbi namirnicama, lijekovima i ostalim svakodnevnim potrepštinama u suradnji s povezanim društvima te bonove za nezaposlene i nositelje socijalnih prava Općine.

Također, na području Općine djeluje Matica umirovljenika Općine Bilje, koja nastoji poboljšati društveni status starijih osoba. Udruga ostvaruje redovito financiranje u svrhu unapređenja kvalitete života osoba starije životne dobi putem proračuna Općine Bilje.

Za područje socijalne skrbi na prostoru Općine Bilje nadležan je Centar za socijalnu skrb Beli Manastir. U nadležnosti tog centra su djelatnosti pružanja pomoći u osiguravanju sredstava za podmirenje osnovnih životnih potreba socijalno ugroženih, nemoćnih i drugih osoba s poteškoćama, kao i pružanje potpore obiteljima, djeci i ostalim osobama koje se ne mogu brinuti same za sebe u vidu savjeta, psihosocijalne pomoći, pružanja smještaja i financijske pomoći (CZSS Beli Manastir, 2021).

Društvo Crvenog križa Osječko-baranjske županije predstavlja humanitarnu i dobrovoljnu zajednicu udruga gradskih i općinskih društava Crvenog križa, od kojih je Općinsko društvo Crvenog križa Darda nadležno za Općinu Bilje. Osnovne djelatnosti tog društva koje se obavljaju na području općina Bilje i Darda su pomoći u lokalnoj zajednici, priprema za djelovanje u katastrofama, tečajevi prve pomoći, predavanja i edukacije o širenju humanih dobroti, zaštiti zdravlja i sprječavanju opasnosti od mina te služba traženja i dobrovoljno darivanje krvi. Posebno se potiče volontiranje u mlađim dobnim skupinama i uključivanje mladih u društvenu zajednicu (ODCK Darda, 2021).

Dionik u području socijalne skrbi s prostora Općine Bilje je Udruženje Baranja sa sjedištem u Lugu. To udruženje sudjeluje u provedbi projekta Zaželi koji je financiran iz Europskog socijalnog fonda, a za njega je nadležno Ministarstvo rada, mirovinskog sustava, obitelji i socijalne politike. Taj se projekt provodi u nekoliko faza, tj. manjih projekata, a posljednji projekt čija je provedba započela početkom 2021. g. nazvan je „Susjedska pomoć u Baranji“ u kojem je na području Općine Bilje odabrano 19 nezaposlenih žena koje će u naseljima Bilje, Kopačevo, Lug i Vardarac obavljati poslove pomoći u kući starijim osobama i/ili osobama u nepovoljnom položaju kojima je potrebna pomoć u kućanstvu (Udruženje Baranja, 2021).

2.3.6. Sport

Poticanje sporta i tjelesne kulture jedan je od važnijih dijelova razvoja Općine Bilje.

Općina Bilje na godišnjoj razini donosi Program javnih potreba u sportu. Sukladno Zakonu o sportu (NN 71/06, 15/08, 127/10, 124/11, 86/12, 94/13, 85/15, 19/16, 98/19, 47/20, 77/20)

Općina Bilje u program javnih potreba u sportu za 2020. g. (2019) uvrštava:

- programe sportskih društava, klubova i pojedinaca u sportu, kao i prijedloge usmjerene poticanju i promicanju sportskih aktivnosti na prostornom obuhvatu Općine Bilje;
- projekte investicijskog održavanja, adaptacije i rekonstrukcije sportskih objekata na prostoru Općine Bilje;
- natjecanja te poticanje tjelesne i zdravstvene kulture djece i mladeži;
- programe sportske suradnje s drugim općinama i gradovima u Republici Hrvatskoj kao i međunarodne sportske suradnje;
- programi za osposobljavanje stručnih sportskih kadrova.

Istim programom je za 2021. g. predviđeno 430.000 HRK proračuna Općine u sportske svrhe. Tijekom 2019. g. osim u dječja igrališta na otvorenome uložilo se i u rasvjetu stadiona malonogometnog kluba Bilje.

Prema registru udruga Republike Hrvatske, aktivno je 17 udruga koje kao glavno područje djelovanja navode Sport (Registar udruga RH, 2021). Sportske udruge su amaterskog karaktera i dominiraju nogometni klubovi (Bilje, Kopačevo, Vardarac i Lug). S obzirom na vodene površine prostora poput rijeke Drave i Biljskog jezera, razvijeni su veslanje, sportski lov i ribolov. Izrađen je detaljan elaborat o potencijalnim lokacijama izgradnje sportsko-rekreativnih sadržaja za ribiće na prostoru Općine Bilje (ZPP Osijek, 2016). Na području Općine Bilje nalazi se 15 sportskih terena namijenjenih nogometu, košarci i rukometu, a najveći broj terena nalazi se u naseljima Bilje (7) i Lug (3). Od ukupnog broja sportskih terena, najviše terena namijenjeni su nogometu i rukometu (12), a samo jedan teren je namijenjen košarci. Osim terena namijenjenih nogometu i rukometu, na području Općine nalazi se jedan multifunkcionalni sportsko-rekreacijski centar, jedna *Pump Track* staza i jedan adrenalinski park. Na području Općine djeluje i Odbojkaški klub Bilje te veslački klub Biljsko jezero.

2.3.7. Civilno društvo i zaštita

Krajem promatranoga petogodišnjeg razdoblja na području Općine Bilje djeluje, sukladno podacima iz Registra udruga Ministarstva pravosuđa i uprave, 92 organizacije civilnog društva. Prema već prethodno navedenim podacima, najviše udruga djeluje u području kulture, njih 23, a nakon toga slijede udruge u području sporta (19), gospodarstva socijalnih djelatnosti, te održivog razvoja i branitelja i stradalnika. Kada se promatra sustav civilne zaštite na području Općine, vidljivo je kako u općini Bilju djeluje četiri dobrovoljna vatrogasna društva (3 operativna DVD-a i jedno neoperativno) u sklopu Vatrogasne zajednice Općine Bilje koja je u

partnerstvu s Javno-vatrogasnom postrojbom Osijek, a zaduženo je za pružanje osnovne zaštite stanovništva od požara, katastrofa, prirodnih nepogoda. Za vrijeme zdravstvene krize uzrokovane COVID-19 virusom, osnovan je Stožer civilne zaštite Općine Bilje koji rukovodi provođenjem svih epidemioloških mjera na razini Općine. Od ostalih čimbenika u sustavu civilne zaštite ističu se Gradsko društvo Crvenog križa Darda, koje pruža dodatne usluge socijalne skrbi i zaštite na području Općine te HGSS stanica Osijek, koja je zadužena za poslove spašavanja u nepristupačnim dijelovima Općine.

2.4. Gospodarstvo

Prema indeksu razvijenosti Općina Bilje nalazi se u četvrtoj razvojnoj skupini s indeksom od 99,939, čime je svrstana na 255. mjesto od ukupno 556. po razvijenosti jedinica lokalne samouprave te time ulazi u skupinu potpomognutih područja na prostoru Republike Hrvatske.

Općina Bilje je u 2020. godini planirala utrošiti 1.739.000,00 HRK na poticanje gospodarske aktivnosti, a utrošeno je 808.569,46 HRK što znači da je realiziranost iznosila 46,50%. Analizom dostupnih podataka o djelatnostima poduzetničkog sektora, može se zaključiti kako se najviše poslovnih subjekata nalazi u poljoprivredi, turizmu, te u trgovini na veliko i malo. Nešto manje poduzetnika je u građevinarstvu, prerađivačkoj industriji, administrativnim i pomoćnim uslužnim djelatnostima, te u prijevozu i skladištenju.

2.4.1. Tržište rada

Jedan od ključnih pokazatelja kvalitete radne okoline i održivog tržišta rada je broj osoba koje čine radno aktivno stanovništvo te pokazatelji poput broja i stope nezaposlenosti.

Podatci Hrvatskog zavoda za mirovinsko osiguranje pokazuju da se broj zaposlenih u Općini Bilje prema mjestu prebivališta uzastopno povećava u razdoblju 2016.-2019. g. kad je iznosio 1848 ukupno zaposlenih, dok je u 2020. g. zabilježen blagi pad broja zaposlenih (1805 zaposlenih na kraju studenog 2020. g.), koji je u određenoj mjeri uzrokovan pandemijom COVID-19 (HZMO, 2020). U 2020. g. najviše je bilo zaposlenih radnika kod pravnih osoba (1544 radnika; 85,5 %), potom slijede radnici kod fizičkih osoba (136 radnika, 7,5 %), obrtnici (81 osoba, 4,5 %), poljoprivrednici (37 osoba; 2,0 %) i na posljetku samostalne profesionalne djelatnosti (7 osoba, 0,3 %) (HZMO, 2020).

Jedna od važnih odrednica pokazatelja razvijenosti i socioekonomskog stanja prostora je stopa nezaposlenosti. Za potrebe analize nezaposlenosti u Općini Bilje korišteni su podatci nadležnog regionalnog ureda Hrvatskog zavoda za zapošljavanje. U Općini Bilje 2019. g. bile su registrirane 222 nezaposlene osobe od čega 45,0 % muškaraca i 55,0 % žena (HZZ, 2020). Nezaposlenost za Općinu Bilje bila je najniža 2019. g., a u odnosu na 2016. g. kada je stopa bila najviša, smanjila se za 50,6 %. Trend kontinuiranog smanjenja stope nezaposlenosti u razdoblju 2016.-2019. g. prati trend kretanja registriranog broja nezaposlenih osoba, dok se u

2020. g. uočava slabiji porast broja nezaposlenih zbog situacije uzrokovane pandemijom COVID-19 te je broj nezaposlenih iznosio 273 osobe na kraju studenog 2020. g. (HZZ, 2020). Najviše je nezaposlenog stanovništva sa srednjom stručnom spremom odnosno završenom srednjom školom za trogodišnja i četverogodišnja zanimanja, potom slijede nezaposleni sa završenom osnovnom školom, nezaposleni bez završene osnovne škole i naposljetku nezaposleni s višom i visokom stručnom spremom. Od ukupnog broja nezaposlenih na dan 30.11.2020. g., 59,3 % nezaposlenih pripadalo je skupini kratkotrajno nezaposlenih (do godine dana), a 40,7 % je bilo dugotrajno nezaposlenih. Međutim, zabrinjavajući je podatak da su najveći udio nezaposlenih 2020. g. činili mladi u skupini 25-29 godina s 14,7 % (HZZ, 2020).

2.4.2. Infrastruktura

Na poboljšanje sustava ulične rasvjete u 2020. godini utrošeno je 93.635,63 HRK, a na održavanje komunalne infrastrukture 2.465.182,85 HRK. Na ostale rashode koji su vezani uz ostale komunalne djelatnosti utrošeno je 1.326.451,26 HRK. U 2020. godini je 6.080.309,88 HRK uloženo u razvoj prometne infrastrukture.

Kada je riječ o sustavu odvodnje, priključenost stanovništva iznosi gotovo 50% - u okviru mreže čija je duljina 36,6 km.

Uređene javne površine na području općine Bilje su trgovi, pločnici, javni prolazi, biciklističke i pješačke staze, mostovi i slično, ako nisu sastavni dio ceste.

Najveća investicija, započeta 2020.g. i završena u 2021.godini je rekonstrukcija biciklističko-pješačke staze „Biljska cesta“, čija je ukupna vrijednost projekta 10,2 mil. kuna.

Javne zelene površine su parkovi, dječja igrališta, javni športski i rekreacijski prostori, travnjaci, drvoredi i zelene površine uz ceste, na području Općine Bilje zauzimaju površinu 0,24 km².

Građevine i uređaji javne namjene su nadstrešnice na stajalištima javnog prometa, fontane, javni satovi, ploče s planom naselja, oznake kulturnih dobara, zaštićenih dijelova prirode i sadržaja turističke namjene, spomenici i skulpture te druge građevine, uređaji i predmeti javne namjene lokalnog značaja i sl. U proteklom periodu na javnim površinama u svim naseljima Općine Bilje, postavljene su Land art instalacije. U suradnji sa Osječko-baranjskom županijom, u cilju razvoja cikloturizma, postavljene su stanice za popravaka bicikala, a u Parku hrvatskih branitelja nalazi se cikloturističko odmorište. U parku u Ulici Eugena Savojskog izgrađena je poučna staza, kružna staza za vožnju bicikala i sprave za vježbanje.

2.4.3. Poljoprivreda

Područje Općine Bilje, kao i Baranje općenito, ima dugu poljoprivrednu tradiciju, što zbog prostranih poljoprivrednih površina, što zbog Kopačkog rita koji je kroz povijest bio prepoznat kao važno ribolovno područje (Jakopčić, 2020). To područje i danas ima veliku poljoprivrednu vrijednost, no zbog tercijarizacije gospodarstva broj zaposlenih u poljoprivredi bilježi trend

pada. Općina Bilje dio je LAG-a Baranja zajedno s okolnim jedinicama lokalne samouprave koji su se udružili s ciljem jačanja kvalitete i prepoznatljivosti proizvoda u državi i inozemstvu primjenjujući nove tehnologije, a istovremeno čuvajući prepoznatljive lokalne vrijednosti (Lokalna razvojna strategija LAG Baranja, 2019).

Udio poljoprivrednog zemljišta na prostoru Općine niži je nego u prosjeku LAG-a ili pak Osječko-baranjske županije (Inventarizacija okolišnih resursa Općine Bilje, 2017), čemu je uzrok činjenica da je veliki dio Općine u močvarnom području Kopačkog rita. Klimatski i pedološki uvjeti prilično su povoljni za daljnji razvoj poljoprivrede, no mogućnosti poljoprivredne valorizacije nisu u potpunosti iskorištene, ponajprije zbog usitnjenosti zemljišta i neriješenih imovinsko-pravnih odnosa i nedostatno razvijenog sustava navodnjavanja u vrijeme suša, a određene poljoprivredne površine mogle bi se bolje razviti uz agromelioraciju zemljišta, kao i uz primjenu metode plodoreda (Inventarizacija okolišnih resursa Općine Bilje, 2017). Ribnjaci i kanali, odnosno vodene površine zauzimaju 2604,2 ha (9,6 %) površine Općine, a najveći se nalaze u Parku prirode Kopački rit. Oni su valorizirani uglavnom kao mjesta sportsko-rekreacijskog ribolova (Inventarizacija okolišnih resursa Općine Bilje, 2017).

Prema podacima Agencije za plaćanja u poljoprivredi, ribarstvu i ruralnom razvoju (2021) na kraju 2020. g. na području Općine Bilje ukupno je bilo 6071,6 ha poljoprivrednih površina upisanih u ARKOD. Prosječna veličina parcele u Općini iznosi 2,97 ha, a najveća količina obradivog poljoprivrednog zemljišta nalazi u naselju Lug, odnosno 56,0 % ukupne površine svih poljoprivrednih površina Općine. Od poljoprivrednih površina prevladavaju oranice (5761,2 ha; 94,9 %), a ostatak čine pašnjaci (219,4 ha; 3,6%), voćnjaci (67,6 ha, 1,1 %) te oranice pod staklenicima, kratke kulture, livade i ostale kulture s udjelom manjim od 1 %.

Prema podacima Upisnika poljoprivrednika (2021), 2020. g. u Općini Bilje djelovalo je 267 OPG-ova s ukupno 204 člana. Prema starosnim skupinama vlasnika OPG-ova, najviše je vlasnika bilo starije od 65 godina (38,2 %), a najmanje mlađih od 41 godine (12,4 %). Ovakva dobra struktura vlasnika OPG-ova ukazuje na visoku starost poljoprivrednog stanovništva što je u skladu s demografskim trendovima u Općini, ali i s činjenicom da poljoprivreda kao izvor prihoda nije atraktivna mlađim dobnim skupinama. Većina vlasnika OPG-ova su muškarci (62,5 %). Mlađe dobne skupine otvorenije su prema novim tehnologijama pa je važno njihovo uključivanje u poljoprivredu kako bi se potaknuo jači razvoj poljoprivrede. Prevladavaju OPG-ovi bez dodatnih članova (44,6 %) i s jednim dodatnim članom (40, 1 %). Postoji svega jedan OPG koji broji više od četiri člana, odnosno ukupno šest članova i nositelj. S povećanjem ekonomske dobiti OPG-ova raste i potreba za novim zaposlenicima jer dolazi do porasta obujma posla. Prema obrazovnoj strukturi vlasnika OPG-ova (APPRRR, 2021), najviše ih je sa završenom srednjom školom (54,4 %), slijede oni sa završenom osnovnom školom (35,2 %) te naposljetku oni sa završenom višom ili visokom školom (10,4 %)4. Ovakvi podatci ukazuju na suvremene trendove promjene obrazovne strukture zaposlenih u primarnim djelatnostima gdje raste broj osoba s visokim stupnjem obrazovanja koje se uključuju u poljoprivredne djelatnosti.

2.4.4. Turizam

Prema podacima Državnog zavoda za statistiku u Općini Bilje je 2019. g. boravio 8.401 turist s ukupno 16.075 noćenja (Sl. 12., DZS, 2020). U usporedbi s 2010. g., ukupan broj dolazaka

turista povećao se s 2.002 na 8.401, odnosno za 76,2 % (DZS 2011, 2020). U turizmu Osječko-baranjske županije Općina Bilje je 2019. g. sudjelovala s 7,8 % ukupnih turističkih dolazaka te s 7,4 % ukupno ostvarenih noćenja. Turistički dolasci su u porastu za razdoblje promatranja 2010.-2019. g. izuzev stagnacije u 2014. g. te laganog pada broja dolazaka u 2019. g. Najznačajniji porast uočen je 2013. g. te 2015.-2017. g. Znatn porast u broju dolaska stranih turista uočen je 2012.-2013. g. kad se Hrvatska pridružila Europskoj uniji, kad je zabilježen porast stranih turista za 37,8 % (DZS, 2013, 2014). Broj domaćih turista je u kontinuiranom porastu, a za očekivati je taj trend od 2020. g. nadalje poradi restriktivnih mjera pandemije COVID-19 te okretanju turista ekološkom turizmu, odnosno preferenciji odabira manjih sredina i prirodi kao turističkoj destinaciji umjesto velikih gradova.

Domaći turisti ostvaruju veći broj noćenja (Tab. 7.) i u ukupno ostvarenim noćenjima 2019. g. činili su 60,7 % (DZS, 2020). Značajnije povećanje noćenja stranih turista ostvareno je 2017.-2018. g. kad je vidljivo povećanje noćenja za 35,4 % (DZS, 2018, 2019). Prema odnosu broja ukupnih dolazaka i broja ukupnih noćenja turista vidljivo je da je prosječno zadržavanje turista (izuzev izletničkog turizma) dva dana.

Ukoliko se ovi podatci usporede s podacima za ostale jedinice lokalne samouprave u županiji, može se zaključiti da je Općina Bilje jedinica lokalne samouprave s najvećim brojem turističkih dolazaka u odnosu na ostale jedinice u Baranji (Općina Kneževi Vinogradi koja je sljedeća po broju turističkih dolazaka i noćenja imala je za trećinu manje dolazaka od Općine Bilje i za polovinu manje noćenja), a po broju ostvarenih dolazaka bila je treća u županiji nakon gradova Osijek i Đakovo (DZS, 2020). Prema navedenim pokazateljima prosječan boravak turista 2019. g. iznosio je 1,9 dan, što je u skladu s prosjekom za cijelu županiju (2,0 dana) (DZS, 2020), a označava da je Općina Bilje destinacija s kratkim trajanjem turističkih posjeta i da bi se u cilju produljenja turističkog boravka trebalo ulagati u daljnji razvoj i diversifikaciju turističkih sadržaja i infrastrukture.

Prema podacima Turističke zajednice Općine Bilje (TZO Bilje) na prostoru djeluje ukupno 38 smještajnih objekata. Smještajni objekti u Općini obuhvaćaju 2 hotela/pansiona, 1 hostel, 1 apartman, 1 kamp te 15 objekata na OPG-u ili seljačkom domaćinstvu (TZO Bilje, 2021). Najviše se smještajnih objekata nalazi u naselju Bilje (57,9 %), slijedi Kopačevo (31,6 %) te Vardarac (5,3 %) i Zlatna Greda (5,3 %) (TZ Bilje, 2021e). U vidu smještajnih kapaciteta unutar objekata pojedinih naselja vidljivi su drugačiji omjeri. Najviše smještajnih kapaciteta je u Kopačevu (44,9 %), potom u Bilju (31,7 %), Zlatnoj Gredi (14,6 %) te u Vardarcu (6,5 %). Najveći smještajni kapacitet nudi kamp u Kopačevu s 68 jedinica smještajnih kapaciteta. Naselja Kozjak, Lug, Podunavlje i Tikveš nemaju registrirane smještajne objekte.

Glavna atrakcija na prostoru Općine Bilje je Park prirode Kopački rit, a sukladno tome je razvijen izletnički turizam radi blizine emitivnih prostora turista i lake dostupnosti prvenstveno cestovnim putem. U naselju Kopačevo nalazi se ulaz u Park prirode Kopački rit. Park nudi uređene biciklističke staze i najam bicikala, turistički vlakić, plovidbu brodom i čamcem, kao i izlete kanuom. U sklopu posjetiteljskog centra postoji multimedijalna izložba o Parku i suvenirnica. Od aktivnosti ponuđenih posjetiteljima postoji ponuda organiziranog ribolova i promatranja ptica/foto safarija. U Parku postoji više uređenih pješačkih staza, a najpoznatija je šetnica Bijelog lopoča koja dijelom prolazi nad vodenim površinama. Unutar Parka su postavljene interpretacijske ploče (PP Kopački rit, 2021). Druga atrakcija na prostoru Općine

je Kuća u prirodi koja nudi bogat sadržaj interaktivnih događanja i iskustava poput Poučne staze i Ekoškole u prirodi, adrenalinskog parka za djecu i odrasle, stijene za penjanje, a 2016. g. dobiveno je Priznanje za najuspješniji projekt u kategoriji održivi turizam (TZ Bilje, 2021c). Na prostoru Općine Bilje postoji nekoliko lokaliteta arheoloških nalazišta te određeni broj zaštićenih kulturnih dobara koja nisu turistički valorizirani. Najvažniji elementi ponude povijesne baštine su dvorci na ovom prostoru, a za dvorac Eugena Savojskog očekuje se privlačenje turista nakon njegove obnove. Od kulturnih manifestacija od posebne važnosti za turizam ističu se Ribarski dani u Kopačevu te Slama Land Art Festival koji su oboje tijekom ljeta te privlače turiste radi specifične tradicije jela i umjetnosti. U naselju Lug prepoznate manifestacije su Rakijada i Festival paprike (TZ Bilje, 2021a).

Izletnički turizam svakako značajno ekonomski pridonosi daljnjem razvoju Općine, pa ipak, pretjerani i masovni izletnički turizam nije poželjan jer time prijete opasnost od gubitka vrijedne prirodne baštine i nesklada u prirodnim staništima biljnih i životinjskih vrsta koji obitavaju na tom prostoru. Izletnici najčešće dolaze autobusima u grupama ili vlastitim automobilima te time dolazi do povećanog onečišćenja zraka. Najveći problem predstavlja neadekvatno zbrinuti otpad na prostoru Parka i divlji deponiji koji se nastoje sanirati akcijama čišćenja (MZOE, 2018). S druge strane, izletnički turizam daje priliku za sporiji rast broja smještajnih objekata na nekom prostoru jer turisti uglavnom ne noće u mjestu koje posjećuju. Otvaranjem novih privatnih smještajnih kapaciteta jača ruralni turizam prostora. S obzirom na kompleksnost situacije, a s ciljem što kvalitetnijeg osmišljavanja budućnosti Općine koja bi očuvala prirodnu baštinu i ujedno imala ekonomsku efikasnost, pitanju razvoja Općine potrebno je oprezno pristupiti i pri tome uključiti interdisciplinarni tim stručnjaka kako bi se donio najbolji zaključak. Osim izletničkog, razvijen je i ekološki prihvatljiv tip turizma – cikloturizam. Nizinski prostor Općine predstavljaju važnu predispoziciju za daljnji razvoj cikloturizma. Na prostoru Općine postoji nekoliko uređenih biciklističkih staza, a najprepoznatljivije su "Panonski put mira" i "Dunavska ruta".

3. MISIJA, VIZIJA I SWOT ANALIZA

Misija općine Bilje

Misija Općine Bilje jest podizanje kvalitete života građana te društvenog i gospodarskog okruženja u skladu sa interesima lokalnog stanovništva. Kroz poboljšanje komunalnih uvjeta, povećanu dostupnost i kvalitetu predškolskog i osnovnoškolskog obrazovanja, zdravstvenu i socijalnu brigu o starijim i ranjivim skupinama te kroz ulaganja u razvoj zelene infrastrukture, omogućit će se daljnji razvoj Općine Bilje. Uz navedeno, vodit će se briga o povećanju prometne sigurnosti, poticanju kulture zdravog i aktivnog života, ekološki održivim rješenjima te uvođenju pametnih, transparentnih i digitalizacijskih upravljačkih procesa.

Vizija općine Bilje

Sukladno provedenoj analizi stanja i participativnim aktivnostima, utvrđena je vizija razvoja Općine Bilje do 2030. godine koja glasi:

„Općina Bilje je otporan, inovativan i okolišno održiv prostor harmoničnog suživota ruralnih i urbanih elemenata.“

Slijedom utvrđene vizije, definirani su posebni ciljevi kao strateški smjerovi razvoja Općine Bilje do 2025. godine:

- POSEBNI CILJ 1: Zeleno, konkurentno i otporno gospodarstvo
- POSEBNI CILJ 2: Pametno i održivo upravljanje prostornim resursima
- POSEBNI CILJ 3: Inovativan ruralni prostor
- POSEBNI CILJ 4: Općina po mjeri stanovnika

SWOT ANALIZA

RAZVOJNI POTENCIJALI	RAZVOJNE POTREBE
Prednosti	Slabosti
<p>Demografsko stanje - povećanje broja stanovnika u naselju Bilje</p> <p>Stanovanje i stambeni fond - povećan ukupan broj stanova u međupopisnom periodu 2001.-2011.g. za 14 %</p> <p>Društvena infrastruktura - dostatan broj i kvaliteta odgojno-obrazovnih (dječji vrtići i osnovne škole) i zdravstvenih ustanova (dvije ambulante)</p> <p>Sport - porast financijskih ulaganja u sportske aktivnosti - aktivne sportske udruge - izgrađeni sportski tereni i osigurani sadržaji za bavljenje raznolikim sportsko-rekreativnim aktivnostima - predviđena izgradnja novih sportskih objekata</p> <p>Kultura - brojne udruge iz područja kulture i umjetnosti (folklorni ansambli i dr.) - zaštićena kulturna dobra - aktivne ustanove za razvoj kulture (Hrvatsko-mađarski kulturni centar i Kulturno-razvojni centar) - održavanje velikog broja kulturnih manifestacija (Etno susreti Bilje, Dan dvorca Eugena Savojskog, Kakasütés, Slama land art festivalom, Ribarski dani, Paprika fest i dr.) - postojanje domova kulture</p>	<p>Demografsko stanje - značajan dio Općine Bilje je močvarno područje (uglavnom istočni dijelovi Općine) što je uzrok slabe naseljenosti tih dijelova Općine - depopulacija u svim naseljima osim u naselju Bilje - negativna prirodna promjena i negativan migracijski saldo - negativan tip općeg kretanja stanovništva – E4 izumiranje - prema procjeni Državnog zavoda za statistiku, broj stanovnika do kraja 2019. g. iznosi 4797 što je značajno smanjenje broja stanovnika u odnosu na 2011. g. (5642) - nepovoljna dobna struktura stanovništva - nepostojanje udruge za promicanje kvalitete života mladih i mjesta gdje bi se mladi mogli družiti</p> <p>Stanovanje i stambeni fond - nedostatna pokrivenost vodovodnom i odvodnom infrastrukturom u stambenim jedinicama</p> <p>Društvena infrastruktura - manjak elemenata društvene infrastrukture izvan naselja Bilje</p> <p>Sport - nedostatak školske sportske dvorane i sportskih objekata - izgradnju novih sportskih objekata otežavaju nesređeni imovinsko-pravni odnosi</p>

<p>Zdravstvo</p> <ul style="list-style-type: none"> - zdravstvena skrb prihvatljivo organizirana - dopuna funkcija Urbanom aglomeracijom Osijek <p>Socijalna skrb</p> <ul style="list-style-type: none"> - djelovanje Općinskog društva Crvenog Križa Darda – briga za starije i nemoćne, suradnja sa školama i vrtićima - program Zaželi – omogućio zapošljavanje više od 100 teško zapošljivih ljudi <p>Sigurnost</p> <ul style="list-style-type: none"> - trend smanjenja broja počinjenih kaznenih djela <p>Odgoj i obrazovanje</p> <ul style="list-style-type: none"> - rast broja zaposlenih u odgojno-obrazovnim ustanovama - nove odgojno-obrazovne ustanove - kontinuirano ulaganje u didaktičku opremu - suradnja odgojno-obrazovnih ustanova s Općinom Bilje prilikom prijavljivanja na relevantne natječaje - dostatni kapaciteti odgojno-obrazovnih ustanova - organizirani prijevoz za srednjoškolce - stipendiranje studenata iz Općine Bilje 	<p>Kultura</p> <ul style="list-style-type: none"> - nedostatak raznolike ponude kulturnih sadržaja u samoj općini <p>Zdravstvo</p> <ul style="list-style-type: none"> - otežana dostupnost zdravstvenih ustanova starijem stanovništvu i stanovništvu iz manjih naselja gdje nema ambulanti <p>Socijalna skrb</p> <ul style="list-style-type: none"> - duga lista čekanja na smještaj u domu za starije i nemoćne <p>Sigurnost</p> <ul style="list-style-type: none"> - umanjena sigurnost pješaka i biciklista u prometu <p>Odgoj i obrazovanje</p> <ul style="list-style-type: none"> - nepovoljna obrazovna struktura - proces "odljeva mozgova" - nedovoljna usklađenost s državnim pedagoškim standardom - nedostatak stručnih radnika za rad s djecom s poteškoćama u razvoju - nedostatak opreme za aktivnosti na otvorenom - manjak kapaciteta za jasličke skupine - nedostatni sigurnosni uvjeti u slučaju aktivacije rizika u odgojno-obrazovnim ustanovama (evakuacijski putevi, protupožarna infrastruktura) - unatoč postojanju organiziranog prijevoza za učenike, nedostaje veći broj linija javnog prijevoza za ostale skupine (npr. studenti zbog specifičnog rasporeda)
<p>Prilike</p>	<p>Prijetnje</p>
<p>Demografsko stanje</p> <ul style="list-style-type: none"> - Ostvarenje bolje prometne povezanosti Bilja i Osijeka kao preduvjet za zadržavanje stanovnika (naročito mladih i obitelji s djecom) - poticanje osnivanja udruge za mlade s prikladnim sadržajima <p>Stanovanje i stambeni fond</p> <ul style="list-style-type: none"> - opremanje stanova vodovodnim i kanalizacijskim instalacijama 	<p>Demografsko stanje</p> <ul style="list-style-type: none"> - nastavak procesa "odljeva mozgova" - daljnje iseljavanje mladog i visokoobrazovanog stanovništva - nastavak procesa starenja stanovništva <p>Stanovanje i stambeni fond</p> <ul style="list-style-type: none"> - problematičnost neriješenih imovinsko-pravnih odnosa što otežava opremanje stambenog fonda osnovnom infrastrukturom

Sport

- velike mogućnosti povezivanja sportsko-rekreacijskih sadržaja s turističkom ponudom
- mogućnost daljnjeg ulaganja u razvoj biciklističke infrastrukture i biciklizma
- bolje korištenje mogućnosti EU fondova za sufinanciranje projekata za unaprjeđenje sportske infrastrukture
- unaprjeđenje lovstva kroz obnovu lovačkih domova i nabavu modernije opreme
- izgradnja fitness dvorane

Kultura

- obnova kompleksa dvoraca u Tikvešu i dvorca Eugena Savojskog u Bilju – razvoj kulturnih sadržaja Općine Bilje
- obnavljanje domova kulture
- pokretanje novih manifestacija i aktivnosti u kulturi

Socijalna skrb

- razvoj usluga poludnevnog/dnevnog boravka za starije (i Doma za starije i nemoćne)
- jačanje infrastrukturnog i ljudskog potencijala u pružanju izvaninstitucionalne podrške
- otvaranje podružnice Crvenog Križa Bilje

Sigurnost

- unaprijediti sigurnost pješaka i biciklista u prometu

Odgoj i obrazovanje

- zapošljavanje multidisciplinarnog tima (rehabilitatora, logopeda i dr.) u radu s djecom i mladima
- unaprjeđenje uvjeta za motoričke aktivnosti djece u matičnom vrtiću u Bilju (opremanje dvorišta/igrališta postavljanjem igrala i sprava za motoričke aktivnosti)
- uvođenje cjelodnevnog boravka u područnim vrtićima
- unaprjeđenje izvankurikularnog programa – aktivnosti za očuvanje baštine, sportske radionice
- unaprjeđenje informatičke infrastrukture odgojno-obrazovnih ustanova
- unaprjeđenje sigurnosti djece u prometu
- proširenje kapaciteta odgojnih objekata
- pokretanje programa za edukaciju ili cjeloživotno obrazovanje, osobito za poljoprivrednike

Sport

- problematičnost neriješenih imovinsko-pravnih odnosa što otežava unaprjeđenje sportske infrastrukture i razvoj nove sportske infrastrukture

Kultura

- nastavak propadanja napuštenih objekata (pustara, mlinova i dr.) zbog neriješenih imovinsko-pravnih odnosa

4. POPIS MJERA ZA PROVEDBU ODABRANIH POSEBNIH CILJEVA S KLJUČNIM AKTIVNOSTIMA I PRIPADAJUĆIM POKAZATELJIMA REZULTATA OPĆINE BILJE ZA RAZDOBLJE 2021. – 2025.

Strateško planiranje i razvoj općine Bilje u razdoblju do 2025. godine temeljit će se na postavljenom strateškom okviru koji je dio Provedbenog programa općine Bilje za razdoblje 2021-2025. godine.

Strateški okvir definiran je kroz 11 razvojnih mjera: uređenje naselja i stanovanje; prostorno i urbanističko planiranje; komunalno gospodarstvo; odgoj i obrazovanje; briga o djeci; socijalna skrb; primarna zdravstvena zaštita; kultura, tjelesna kultura i sport; zaštita i unaprjeđenje prirodnog okoliša; protupožarna i civilna zaštita; promet i održavanje javnih prometnica; gospodarski razvoj; lokalna uprava i administracija; demografija. Sve navedene mjere odgovaraju samoupravnom djelokrugu općine Bilje. U trenutku donošenja Provedbenog programa usklađene su sa strateškim ciljevima, prioritetima i mjerama Nacionalne razvojne strategije do 2030. godine i Plana razvoja Općine Bilje do 2030. godine.

U okviru 11 mjera definirane su aktivnosti kroz koje će općina Bilje pratiti uspješnost vlastitog strateškog planiranja te provedenih ciljeva i rezultata Provedbenog programa. Svaka od aktivnosti mjerit će se kroz definirane pokazatelje rezultata te utvrđene polazišne i ciljne vrijednosti za određeni pokazatelj rezultata. Uz to, važan element strateškog planiranja je i strateško planiranje proračunskih sredstava koja su potrebna za realizaciju mjera, aktivnosti i projekata. Shodno tome, strateški okvir Provedbenog programa obuhvaća poveznicu s proračunom općine.

MJERA 1: Komunalno gospodarstvo

Općina Bilje kontinuirano i u skladu sa zakonskim ovlastima djeluje na poboljšanju komunalne infrastrukture u svih osam naselja i može se zaključiti da je postojeća infrastruktura kvalitetna i dostupna velikoj većini stanovnika te da se planira u aktualnom mandatnom razdoblju jedan od najznačajnijih projekata komunalne infrastrukture - razvoj vodovodne mreže do naselja Zlatna Greda, realizacijom kojega će porasti broj kućanstava priključenih na vodovodnu mrežu. Također planirana je nastavak izgradnje opskrbnog cjevovoda naselja Bilje.

Pokrivenost svih naselja javnom rasvjetom je 100 %, a Općina kontinuirao ulaže u obnovu rasvjetnih tijela, odnosno u postavljanje novih energetski efikasnih rasvjetnih tijela, stoga se takva ulaganja planiraju i za iduće četiri godine.

Što se tiče kanalizacije, planirano je spajanje na kanalizacijsku mrežu naselja Vardarac i Lug, realizacijom kojeg će porasti broj kućanstava priključenih na kanalizacijsku mrežu.

Aktivnost/projekt	Naziv pokazatelja	Početna vrijednost	Ciljne vrijednosti				
		2021.	2022.	2023.	2024.	2025.	
1. Razvoj energetski učinkovite javne rasvjete	Br. postavljenih novih energetski efikasnih rasvjetnih tijela	51	79	50	50	50	
2. Razvoj i unapređenje infrastrukturnih sustava	Br. novih korisnika priključenih na kanalizacijsku mrežu	963	1200	1600	1900	1900	
	Br. kućanstava priključenih na vodovodnu mrežu	1790	1800	1850	1900	1900	

Strateški ciljevi Nacionalne razvojne strategije Republike Hrvatske do 2030. godine kojima provedba ove mjere doprinosi:

SC 3. »UČINKOVITO I DJELOTVORNO PRAVOSUĐE, JAVNA UPRAVA I UPRAVLJANJE DRŽAVNOM IMOVINOM«

SC 12. »RAZVOJ POTPOMOGNUTIH PODRUČJA I PODRUČJA S RAZVOJNIM POSEBNOSTIMA«

Posebni cilj Strateškog razvojnog programa Općine Bilje za razdoblje do 2030. godine kojemu provedba ove mjere doprinosi:

PC 4. »OPĆINA PO MJERI STANOVNIKA«

MJERA 2 : Demografija

Općina Bilje svake godine u proračunu planira novčana sredstva u cilju demografske obnove i zaustavljanja pada nataliteta na području općine.

Aktivnost Provedba natalitetnih politika i zaustavljanje iseljavanja mladih podrazumijeva potpore kojima Općina Bilje u partnerstvu s Osječko – baranjskom županijom sufinancira kamate na stambene kredite.

Aktivnost/projekt	Naziv pokazatelja	Početna vrijednost	Ciljne vrijednosti				
		2021.	2022.	2023.	2024.	2025.	
1. provedba natalitetnih politika i zaustavljanje iseljavanja mladih	br. obitelji koje su primile pomoć za opremanje novorođenčadi	38	50	50	50	50	

Strateški cilj Nacionalne razvojne strategije Republike Hrvatske do 2030. godine kojemu provedba ove mjere doprinosi:

STRATEŠKI CILJ 6. »DEMOGRAFSKA REVITALIZACIJA I BOLJI POLOŽAJ OBITELJI«

Posebni cilj Strateškog razvojnog programa Općine Bilje za razdoblje do 2030. godine kojemu provedba ove mjere doprinosi:

PC 4. »OPĆINA PO MJERI STANOVNIKA«

MJERA 3: Odgoj i obrazovanje

Mjera se odnosi na financiranje redovnog rada Dječjeg vrtića Grlica, kojeg je osnivač Općina Bilje. U sklopu vrtića „Grlica" djeluje matični vrtić u Bilju te tri područna vrtića u naseljima Kopačevo, Vardarac i Lug. Odgojno-obrazovni rad u matičnom vrtiću u Bilju provodi se u 6 skupina te je upisano 115 djece.

U matičnom vrtiću u Bilju provodi se primarni program, a roditelji imaju mogućnost izbora upisa djece na:

- cjelodnevni program
- poludnevni program s ručkom
- poludnevni program

Uz primarni program, u matičnom vrtiću u Bilju provode se kraći programi u suradnji s vanjskim suradnicima:

- kraći program ranog učenja engleskog jezika za djecu u dobi od 5 godina do polaska u školu
- gimnastika za djecu u dobi od 4 godine do polaska u školu.

Odgojno-obrazovni rad u područnim vrtićima u Kopačevu, Vardarcu i Lugu provodi se u jednoj mješovitoj skupini u poludnevnom programu. Polaznici vrtića su djeca u dobi od 3 godine do polaska u školu. Rad se odvija na dvojezičnom programu (hrvatski i mađarski jezik). Ove pedagoške godine (2021./2022.) u područni vrtić Kopačevo upisano je 13-ero djece, u Vardarcu 14-ero djece, dok je u Lugu upisano 14-ero djece.

Radi operativnosti i kvalitetnijeg funkcioniranja u četiri odjeljenja vrtića raspoređeni su djelatnici:

BILJE:

0,5 ravnatelja

11,5 odgojitelja

1 računovođa/administrator

1 kuharica

1 pomoćna kuharica

3 spremačice (jedna puno radno vrijeme, jedna 6 sati, jedna 2 sata)

1 viša medicinska sestra – po potrebi ugovor o djelu

1 pedagog – po potrebi po ugovoru o volonterskom radu

LUG:

1 odgojitelj

1 spremačica na 2 h dnevno

VARDARAC:

1 odgojitelj
 1 spremačica/pomoćna kuharica na 2 h dnevno
KOPAČEVO:
 1 odgojitelj
 1 spremačica/pomoćna kuharica na 6 h dnevno

Osnovnoškolsko obrazovanje je organizirano kroz dvije osnovne škole; Osnovna škola Bilje u Bilju i Osnovna škola Lug/Laskói Általános Iskola u Lugu, koja ima dvije područne škole u Vardarcu i Kopačevu u kojima se održava nastavni program za više razrede. U Osnovnoj školi Lug i pripadajućim područnim školama održava se nastava na mađarskom i hrvatskom jeziku te u skladu s tim postoje prilagođeni nastavni programi i dodatni školski predmeti. Planirana proračunska sredstva su, dakle, namijenjena tekućim operativnim troškovima škole, a ne za nova infrastrukturna ulaganja.

Općinski proračun također predviđa i sredstava za subvencioniranje određenih troškova osnovnoškolaca i srednjoškolaca, kao i sredstva kojima se stipendiraju učenici i studenti, kroz klasične stipendija i stipendije za izvrsnost. Natječaj za dodjelu stipendija Općine Bilje za školsku godinu 2021/2022, koje se dodjeljuju učenicima i studentima s područja Općine Bilje dodjeljivane su na sljedeći način:

- darovitim učenicima srednjoškolskog obrazovanja, u iznosu 400,00 kn mjesečno. Dodjeljuje se ukupno 17 učeničkih stipendija. Stipendija će se isplaćivati za razdoblje od 1. rujna 2021. do 30. lipnja 2022. Učenicima srednjih škola deficitarnih zanimanja dodijeljeno je ukupno 5 stipendija za školsku 2021/22. g.

- studentima 2. i viših godina tijekom redovitog sveučilišnog i stručnog studija, a pod uvjetom da imaju sve položene ispite prethodne akademske godine u iznosu 800,00 kn mjesečno, u akademskoj 2021./22. dodijeljeno 42 stipendije
- za sve studente 1. godine, redovno upisane, dodjeljuje se stipendija u iznosu od 400,00 kuna mjesečno, u akademskoj 2021./22. dodijeljeno 12 stipendija
- iz donacije OTP banke d.d. (15.000,00 kuna) dodijeljeno je 3 stipendije za studente, u iznosu od 500,00 kuna mjesečno

Aktivnost/projekt	Naziv pokazatelja	Početna vrijednost	Ciljne vrijednosti				
		2021.	2022.	2023.	2024.	2025.	
1.Redovna djelatnost vrtića	Br. upisane djece u dječji vrtić	156	160	160	160	160	
2. projekt „VRTIĆ PO MJERI OBITELJI“	Br djece uključene u uslugu produljenog radnog vremena vrtića	65	65	0	0	0	
3. Subvencije i stipendije u obrazovanju	broj stipendista - učenika	22	25	25	25	25	
	broj stipendista - studenata	57	60	60	60	60	
	Br. učenika korisnika subvencioniranog prijevoza	177	180	180	180	180	

	Br. učenika školske prehrane učenika osnovnih škola	349	350	350	350	350
--	--	-----	-----	-----	-----	-----

MJERA 4: Uređenje naselja i stanovanje

Mjera obuhvaća aktivnosti koje doprinose kvaliteti stanovanja i djelovanja na području općine i to kroz ulaganja u energetske obnove objekata kojima upravlja Općina Bilje, a koji se dijele na objekte javne namjene (zgrada općinske uprave, društveni domovi, sportski objekti i ostalo).

U 2022. godini Općina namjerava započeti energetska obnovu Društvenog doma u Kopačevu, čiji se završetak očekuje u 2023. godini. Za proračunske 2023. i 2024. godine, Općina Bilje planira energetske obnove za društveni dom u Kozjaku.

Izgledni izvori financiranja su OP Konkurentnost i kohezija za razdoblje 2021 – 2027 putem prijave na javne pozive koje provodi Fond za zaštitu okoliša i energetska učinkovitost, u kombinaciji sa sufinanciranjem Općine.

Nadalje, mjera se odnosi i na uređenja postojećih dječjih igrališta, kao na izgradnju novih. Mjera se također odnosi i na uređenje mjesnih groblja, gdje je planirano uređenje mjesnog groblja u Bilju čime će biti obuhvaćena rekonstrukcija mrtvačnice, izgradnja parkinga i aleje branitelja. Kroz ovu mjeru obuhvaćena je i izgradnja skloništa za životinje. Financiranje ovih projekata predviđeno je, uz općinski proračun, i kroz Program ruralnog razvoja za RH za razdoblje 2021 – 2027, i to putem prijave na natječaje LAG-a Baranje sukladne dosadašnjem tip operacije 2.2.1. Ulaganje u pokretanje, poboljšanje ili proširenje lokalnih temeljnih usluga za ruralno stanovništvo, uključujući slobodno vrijeme i kulturne aktivnosti te povezanu infrastrukturu, u okviru provedbe mjere „Ulaganja u pokretanje, poboljšanje ili proširenje lokalnih temeljnih usluga za ruralno stanovništvo, uključujući slobodno vrijeme i kulturne aktivnosti te povezanu infrastrukturu“

Aktivnost/projekt	Naziv pokazatelja	Početna vrijednost	Ciljne vrijednosti				
		2021.	2022.	2023.	2024.	2025.	
1. unapređivanje dostupnosti i kvalitete stanovanja	Br. novoizgrađenih dječjih igrališta	1	0	1	1	1	
	Br. uređenih postojećih dječjih igrališta	2	1	1	1	1	
	Br. uređenih mjesnih groblja	1	1	1	1	1	
	Br. izgrađenih skloništa za životinje	0	1	1	1	1	
2. Unapređenje i energetska obnova objekata javne i stambene namjene	Br. objekata na kojima je provedena energetska obnova	1	1	1	1	1	

--	--	--	--	--	--	--

Strateški ciljevi Nacionalne razvojne strategije Republike Hrvatske do 2030. godine kojima provedba ove mjere doprinosi:

SC 5. »ZDRAV, AKTIVAN I KVALITETAN ŽIVOT«

SC 8. »EKOLOŠKA I ENERGETSKA TRANZICIJA ZA KLIMATSKU NEUTRALNOST«

Posebni cilj Strateškog razvojnog programa Općine Bilje za razdoblje do 2030. godine kojemu provedba ove mjere doprinosi:

PC 4. »PAMETNO I ODRŽIVO UPRAVLJANJE PROSTORNIM RESURSIMA«

MJERA 6: Gospodarski razvoj

Proračun Općine Bilje predviđa potpore za poduzetnike, točnije za one u sektoru poljoprivredne proizvodnje. Ipak, obzirom da Program ruralnog razvoja za RH objavljuje natječaje za PG-e od 2015. godine, što će se nastaviti u programskom razdoblju 2021-2027, općinski proračun predviđa nešto specifičnije potpore u odnosu na Program ruralnog razvoja i neke druge izvore sufinanciranja projekata PG-a na dostupne na ovom području. Primjerice, postoje potpore u poljoprivredi i ruralnom razvoju koje dodjeljuje Osječko – baranjska županija te potpore koje dodjeljuje Zaklada Ungarica PG-ima koji imaju sjedište na područjima naseljenima mađarskom nacionalnom manjinom.

Tako općinski proračun predviđa sljedeće potpore za poljoprivrednu proizvodnju:

- KREDITIRANJE SJETVE I STOČARSKE PROIZVODNJE U OPĆINI BILJE - Općina Bilje potpisala je Sporazum o suradnji u provedbi projekta „Kreditiranje sjetve i stočarske proizvodnje“ s Osječko-baranjskom županijom. Krediti se odobravaju u kunama, u kreditnoj liniji Zagrebačke banke d.d. Redovna kamatna stopa iznosi: trezorski zapis na 91 dan plus 5,0 postotni poen godišnje, promjenjiva. Osječko-baranjska županija uključila se u subvencioniranje redovne kamatne stope s dva postotna poena, a općina Bilje sa dodatnih 2 postotna poena korisnicima kredita s područja općine. Korisnik kredita podmiruje razliku do visine ukupne redovne kamatne stope

- Izgradnja otresnica – Općina Bilje planira sredstva u proračunu za izgradnju otresnica u svrhu sigurnost svih sudionika u prometu i smanjenja iznošenja blata na državnu i nerazvrstane ceste.

- Ostale potpore za poljoprivrednike:

PROGRAM BESPOVRATNE POTPORE POLJOPRIVREDNICIMA OPĆINE BILJE (SUFINANCIRANJE):

- potpora za ekološku poljoprivredu - potpora za financiranje troškova stručnog nadzora
- potpora kapitalnim ulaganjima za biljnu proizvodnju u zaštićenim prostorima, za uzgoj povrća, cvijeća, aromatičnog i ljekovitog bilja
- potpore mladim poljoprivrednicima
- potpore pčelarstvu
- sufinanciranje troškova analize tla
- potpore za edukaciju i stručno usavršavanje
- potpore za pokretanje i razvoj nepoljoprivrednih djelatnosti na poljoprivrednim gospodarstvima u ruralnom području“
- potpora za uzgoj industrijske konoplje (Cannabis sativa L.)

- potpora za očuvanje izvornih i zaštićenih pasmina domaćih životinja
POTICAJNE MJERE ZA UNAPREĐENJE POLJOPRIVREDE I AKVAKULTURE

Aktivnost/projekt	Naziv pokazatelja	Početna vrijednost	Ciljne vrijednosti				
		2021.	2022.	2023.	2024.	2025.	
1. subvencije poduzetnicima i poljoprivrednicima	Br. MSP-a koji su primili potporu	1	2	2	2	2	

Strateški cilj Nacionalne razvojne strategije Republike Hrvatske do 2030. godine kojemu provedba ove mjere doprinosi:

SC 1. »KONKURENTNO I INOVATIVNO GOSPODARSTVO«

Posebni cilj Strateškog razvojnog programa Općine Bilje za razdoblje do 2030. godine kojemu provedba ove mjere doprinosi:

PC 1 »ZELENO, KONKURENTNO I OTPORNO GOSPODARSTVO«

PC 2 »INOVATIVAN RURALNI PROSTOR«

MJERA 6: Lokalna uprava i administracija

Mjera podrazumijeva financiranje redovnog funkcioniranja izvršnog i predstavnički tijela, odnosno svih izdataka za plaće, razne naknade zaposlenicima, putne troškove, izdatke za režije i naknade povezane sa zgradom općinske uprave i ostalim općinskim objektima, troškove povezane sa sjednicama općinskog vijeća, troškove obilježavanja značajnih datuma i praznika te manifestacija, troškove funkcioniranja rada Vijeća mađarske i srpske nacionalne manjine i druge.

Aktivnost/projekt	Naziv pokazatelja	Početna vrijednost	Ciljne vrijednosti				
		2021.	2022.	2023.	2024.	2025.	
1. Stručno obrazovanje i usavršavanje djelatnika	broj zaposlenika koji su sudjelovali na stručnim seminarima	2	3	3	3	3	
2. priprema i prijava projekata JLS-A na javne pozive	broj projekata JLS-a kojima je odobreno sufinanc. sredstvima Proračuna RH i ESI fondova	9	10	10	10	10	
3. Izgradnja novih prostorija Općine	br. izgrađenih objekata za	0	0	1	1	1	

	potrebe obavljanja poslova iz djelokruga Općine					
--	---	--	--	--	--	--

Strateški ciljevi Nacionalne razvojne strategije Republike Hrvatske do 2030. godine kojemu provedba ove mjere doprinosi:

SC 3. »UČINKOVITO I DJELOTVORNO PRAVOSUĐE, JAVNA UPRAVA I UPRAVLJANJE DRŽAVNOM IMOVINOM«

SC 12. »RAZVOJ POTPOMOĞNUTIH PODRUČJA I PODRUČJA S RAZVOJNIM POSEBNOSTIMA«

SC 13. »JAČANJE REGIONALNE KONKURENTNOSTI«

Posebni cilj Strateškog razvojnog programa Općine Bilje za razdoblje do 2030. godine kojemu provedba ove mjere doprinosi:

PC 2 »INOVATIVAN RURALNI PROSTOR«

MJERA7.: Socijalna i zdravstvena skrb

Općina Bilje svake godine planira proračunska sredstva u svrhu poboljšanja statusa i kvalitete života stanovnika koji spadaju u neku od ranjivih i / ili marginaliziranih skupina poput starijih i nemoćnih, osoba s invaliditetom, ili drugih. Sredstva se isplaćuju krajnjim korisnicima kroz jednokratne isplate ili pomoć u naturi:

1. Pravo na naknadu troškova stanovanja (troškovi stanovanja u smislu ove Odluke odnose se na: električnu energiju, vodu u domaćinstvu iz gradskog vodovoda, te naknada u skladu sa člankom 41.stavak 1.Zakona o socijalnoj skrbi)

2. subvencija za troškove pogrebnih usluga

3. subvencija troškova školovanja učenicima i studentima

4. subvencije troškova ljetovanja djece- učenika osnovnih škola

5. subvencija troškova boravka djece u dječjim vrtićima – prebacit u odgoj

6. subvencije kućanstvima u slučaju požara, poplava i drugih teških socijalnih stanja

(bolest , smrt člana obitelji i itd..)

7. subvencija nabave pomagala osobama s posebnim potrebama slabijeg imovnog stanja

8. prigodne jednokratne novčane pomoći ili pomoć u naturi

9. božićnica/uskrsnica za umirovljenike

Općina Bilje svake godine planira proračunska sredstva kojima podupire redovni rad ambulanti u Bilju i Lugu, ali za veliku većinu izdataka odgovorna je Osječko – baranjska županija, osnivač ove zdravstvene ustanove.

Dostupne zdravstvene usluge na području općine su usluge liječnika opće prakse i usluge iz područja dentalne medicine.

Aktivnost/projekt	Naziv pokazatelja	Početna vrijednost	Ciljne vrijednosti				
		2021.	2022.	2023.	2024.	2025.	
1. Potpore osjetljivim skupinama;	Br. korisnika jednokratne pomoći	22	25	25	25	25	
	Br. korisnika projekta ZAŽELI	391	395	395	395	395	
	Br. korisnika pomoći za stanovanje (režijski troškovi)	18	15	15	15	15	

Strateški cilj Nacionalne razvojne strategije Republike Hrvatske do 2030. godine kojemu provedba ove mjere doprinosi:

SC 5. »ZDRAV, AKTIVAN I KVALITETAN ŽIVOT«

Posebni cilj Strateškog razvojnog programa Općine Bilje za razdoblje do 2030. godine kojemu provedba ove mjere doprinosi:

PC 4 »OPĆINA PO MJERI STANOVNIKA«

MJERA 8: Promet i održavanje javnih prometnica

Općina Bilje nadležna je za održavanje svih prometnica koje se prostiru kroz njezino područje, kao i za razvoj novih prometnica i biciklističko pješačke infrastrukture, osim za održavanje županijskih i lokalnih cesta za koje je zadužena Uprava za ceste Osječko-baranjske županije.

Uz redovno održavanje prometne infrastrukture, Općina Bilje proračunom planira sljedeća značajnija infrastrukturna ulaganja:

- Rekonstrukcija pješačkih staza u ulici Petefi Šandora, Bilje
- Rekonstrukcija pješačkih staza u naseljima Vardarac, Lug, Kopačevo
- Rekonstrukcija i izgradnja pješačkih staza u Općini Bilje
- Izgradnja pješačke staze i parkirališta kod groblja u Bilju
- Uređenje trga bana Josipa Jelačića, Bilje
- Rekonstrukcija ceste u Dubrovačkoj ulici, Bilje
- Sanacija ulice Matije Gupca, Bilje
- Rekonstrukcija prometnih površina i oborinske odvodnje – centar naselja Lug
- Izgradnja nerazvrstane ceste Školska ulica, Vardarac
- Izgradnja pješačkog mosta preko kanala, Kopačevo
- Izgradnja biciklističke infrastrukture
- Postavljanje i obilježavanje naprava za smirivanje prometa

Aktivnost/projekt	Naziv pokazatelja	Početa vrijednost	Ciljne vrijednosti				
		2021.	2022.	2023.	2024.	2025.	
1. razvoj i unaprjeđenje biciklističko – pješačke infrastrukture	km novih biciklističkih staza	4,2 km	0	2 km	2 km	2 km	
	km novih pješačkih staza	3 km	1,2 km	0,6 km	0,4 km	0,5 km	
	km rekonstruiranih postojećih pješačkih staza	0,5 km	0,5 km	0,5 km	0,5 km	0,5 km	
2. razvoj i unaprjeđenje infrastrukture namijenjene cestovnim vozilima	km rekonstruiranih postojećih javnih prometnica	1,2 km	0,6 km	0,2 km	0,26 km	0,5 km	
	Br. novoizgrađenih parkirališnih mjesta	0	50	40	9	50	
	Br. izgrađenih punionica za električna vozila	0	0	0	0	1	
	Br. rekonstruiranih postojećih parkirališnih mjesta	0	0	5	5	5	

Izgledni izvori financiranja navedenih projekata u mandatnom razdoblju su:

1. Općinski proračun
2. Osječko – baranjska županija
3. Javni pozivi ministarstava RH (MRRFEU, Ministarstvo prometa, Ministarstvo turizma i dr.)
4. ESI fondovi u razdoblju 2021 – 2027 (OP konkurentnost i kohezija – ITU mehanizam i dr.)

Strateški ciljevi Nacionalne razvojne strategije Republike Hrvatske do 2030. godine kojima provedba ove mjere doprinosi:

SC 10. »ODRŽIVA MOBILNOST«

SC 12. »RAZVOJ POTPOMOĞNUTIH PODRUČJA I PODRUČJA S RAZVOJNIMPOSEBNOSTIMA«

SC 13. »JAČANJE REGIONALNE KONKURENTNOSTI«

Posebni cilj Strateškog razvojnog programa Općine Bilje za razdoblje do 2030. godine kojemu provedba ove mjere doprinosi:

PC 4 »OPĆINA PO MJERI STANOVNIKA«

MJERA 9: Kultura, tjelesna kultura i sport

Mjera se odnosi na organizaciju i provedbu kulturno - umjetničkih manifestacija i programa, promicanje kulture i kulturnih sadržaja, ulaganja u zaštitu kulturne baštine te očuvanje i promociju kulturnih i povijesnih vrijednosti. Najznačajnija ulaganja iz općinskog proračuna povezana s kulturom uobičajeno se odnose na troškove povezane s organizacijom, provedbom i promocijom tradicionalnih općinskih manifestacija (Međunarodni etno susreti u Bilju, Ribarski dani u Kopačevu, Paprikafest u Lugu, Dan Općine Bilje, Slama, Advent i dr.). Određeni dio sredstava proračuna planira se i u svrhu tekućeg održavanja Domova kulturei Društvenih domova u naseljima Bilje, Vardarac, Kopačevo, Lug. Tijekom 2020. godine Općina Bilje započela je s provedbom projekta „Izrada projektno-tehničke dokumentacije za obnovu dvorca Eugena Savojski“ potrebnu za obnovu građevine, koje se, pak očekuje, u narednim godinama, no kako u periodu izrade ovog dokumenta nisu poznati uvjeti za financiranje projekata kulturne baštine, provedba radova na obnovi dvorca Eugena Savojskog nije uvrštena u proračun za 2022., niti u projekcije.

Što se sporta i rekreacije tiče, ističu se planirani projekt izgradnje sportske dvorane, te obnova prostorija HNK Bilje.

Ostala proračunska sredstva namijenjena razvoju amaterskog sporta i rekreacije planiraju se u svrhu redovnog funkcioniranja i projekata udruga u području sporta i rekreacije, kao i za redovno održavanje sportskih otvorenih terena.

Aktivnost/projekt	Naziv pokazatelja	Početna vrijednost	Ciljne vrijednosti				
		2021.	2022.	2023.	2024.	2025.	
1. Obnova dvorca E. savojski	broj obnovljenih objekata kulturne baštine	0	0	0	0	1	
2. Organizacija kulturno-umjetničkih manifestacija	broj organiziranih kulturnih manifestacija	4	5	6	6	6	
3. Potpore za udruge u kulturi	broj udruga koje djeluju u kulturi koje primaju potpore iz proračuna	12	15	15	15	15	
4. Izgradnja sportskog dvorane	broj novih javnih sportskih terena/ igrališta	0	0	0	1	1	
5. Rekonstrukcija sportskih objekata	broj rekonstruiranih javnih sportskih terena/ igrališta	1	1	1	1	1	

Strateški cilj Nacionalne razvojne strategije Republike Hrvatske do 2030. godine kojemu provedba ove mjere doprinosi:

SC 5. »ZDRAV, AKTIVAN I KVALITETAN ŽIVOT«

Posebni cilj Strateškog razvojnog programa Općine Bilje za razdoblje do 2030. godine kojemu provedba ove mjere doprinosi:

PC 4 »OPĆINA PO MJERI STANOVNIKA«

MJERA 10: Protupožarna i civilna zaštita

Zakon o sustavu civilne zaštite (NN 82/15) uređuje sustav i djelovanje civilne zaštite, prava i obveze tijela državne uprave, jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave, pravnih i fizičkih osoba; osposobljavanje za potrebe sustava civilne zaštite; financiranje civilne zaštite; upravni i inspeksijski nadzor nad provedbom ovog Zakona i druga pitanja važna za sustav civilne zaštite. Upravo temeljem navedenog Zakona i Općina Bilje planira proračunska sredstva u cilju ispunjavanja osnovne funkcije i zadaće sustava zaštite i spašavanja - prosudba mogućih ugrožavanja i posljedica, planiranje i pripravnost za reagiranje, djelovanje u zaštiti i spašavanju u slučaju katastrofa i većih nesreća te poduzimanje potrebnih aktivnosti i mjera za otklanjanje posljedica radi normalizacije života na području na kojem je događaj nastao.

Civilna zaštita je sustav organiziranja sudionika, operativnih snaga i građana za ostvarivanje zaštite i spašavanja ljudi, životinja, materijalnih i kulturnih dobara i okoliša u velikim nesrećama i katastrofama i otklanjanja posljedica terorizma i ratnih razaranja.

Vatrogasna zajednica i Dobrovoljna vatrogasna društva Bilje, Kopačevo, Lug, uz Općinu Bilje, najznačajnije su organizacije koje se bave protupožarnom zaštitom na području općine i kao takve generiraju najznačajnije povezane troškove planirane općinskim proračunom svake godine. Također registrirano je i jedno neoperativno Dobrovoljno vatrogasno društvo – DVD Vardarac. Treba istaknuti i da je planirana izrada projektno – tehnička dokumentacije za rekonstrukciju i opremanje DVD doma u Kopačevu te da će provedba tog projekta biti uvrštena u proračune u idućim godinama, kada budu poznati uvjeti operativnih programa ESI fondova za razdoblje 2021 – 2027.

Aktivnost/projekt	Naziv pokazatelja	Početna vrijednost	Ciljne vrijednosti				
		2021.	2022.	2023.	2024.	2025.	
1. Rekonstrukcija DVD doma u Kopačevu	broj unaprjeđenih objekata dobrovoljnih vatrogasnih društava	0	0	0	1	0	
2. Potpora za redovan rad DVD-a	ukupan broj DVD-a, uključujući i Vatrogasnu zajednicu na području JLS	4	4	4	4	4	

3. Sredstva za redovan rad Sustava civilne zaštite	ukupan broj pripadnika Sustava civilne zaštite	90	90	90	90	90
--	--	----	----	----	----	----

Strateški cilj Nacionalne razvojne strategije Republike Hrvatske do 2030. godine kojemu provedba ove mjere doprinosi:
SC 7. »SIGURNOST ZA STABILAN RAZVOJ«

Posebni cilj Strateškog razvojnog programa Općine Bilje za razdoblje do 2030. godine kojemu provedba ove mjere doprinosi:

PC 4 »OPĆINA PO MJERI STANOVNIKA«

MJERA 11: Zaštita i unapređenje prirodnog okoliša

Općina Bilje planira sanaciju divljih deponija, a najznačajnija je u mjestu Kopačevo. Provedba projekta značajno će poboljšati kvalitetu života stanovnika, povoljno će utjecati na okoliš i riješiti će problem divljeg odlagališta otpada koja se nalazi nadomak obiteljskih kuća u Kopačevu. Općina ima obvezu izraditi Plan sanacije, nakon čega mogu započeti i radovi na sanaciji.

Proračun previđa i sredstva za izdatke povezane s funkcioniranje reciklažnog dvorišta u Bilju kojim upravlja Baranjska čistoća d.o.o. Općina Bilje snosi sve troškove potrebne za funkcioniranje mobilnog reciklažnog dvorišta, u udjelima srazmjerno broju stanovnika svake pojedine općine.

Aktivnost/projekt	Naziv pokazatelja	Početna vrijednost	Ciljne vrijednosti				
		2021.	2022.	2023.	2024.	2025.	
1. sanacije divljih odlagališta otpada	Broj saniranih divljih odlagališta otpada	1	0	1	0	0	
2. Obnova ili unaprijeđenje lokaliteta iznimnih prirodnih specifičnosti (Biljska stepa, Stara Drava) i javnih zelenih površina	broj m2 obnovljenih ili unaprijeđenih lokaliteta iznimnih prirodnih specifičnosti i javnih zelenih površina	0	1	0	1	0	

Strateški cilj Nacionalne razvojne strategije Republike Hrvatske do 2030. godine kojemu provedba ove mjere doprinosi:
SC 8. »EKOLOŠKA I ENERGETSKA TRANZICIJA ZA KLIMATSKU NEUTRALNOST«

Posebni cilj Strateškog razvojnog programa Općine Bilje za razdoblje do 2030. godine kojemu provedba ove mjere doprinosi:

PC 2 »PAMETNO I ODRŽIVO UPRAVLJANJE OPĆINSKIM RESURSIMA«

5. PRAĆENJE I IZVJEŠTAVANJE

Postupci praćenja i izvještavanja o provedbi Provedbenog programa Općine Bilje obavezan su segment procesa strateškog planiranja. Praćenje provedbe ovog Provedbenog programa je proces prikupljanja, analize i usporedbe pokazatelja kojima će se sustavno pratiti uspješnost provedbe ciljeva i mjera koji su definirani u dokumentu. Izvještavanje, pak, o provedbi Provedbenog programa proces je pružanja pravovremenih i relevantnih informacija ključnim nositeljima strateškog planiranja na nacionalnoj razini i razini lokalne i područne (regionalne) samouprave te svakako i široj javnosti o statusu provedbe Provedbenog programa.

Pravilnik o rokovima i postupcima praćenja i izvještavanja o provedbi akata strateškog planiranja od nacionalnog značaja i od značaja za jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave (Narodne novine broj 6/2019)propisuje rokove i postupke praćenja i izvještavanja o provedbi akata strateškog planiranja od nacionalnog značaja i od značaja za jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave. Pravilnik je izrađen i objavljen na temelju članka 15. stavka 3. i članka 51. stavka 2. Zakona⁵ o sustavu strateškog planiranja i upravljanja razvojem Republike Hrvatske.

Upravo navedeni Pravilnik jasno definira ciljeve praćenja i izvještavanja, a oni su slijedeći:

- sustavno praćenje uspješnosti provedbe ciljeva i mjera akata strateškog planiranja
- učinkovito upravljanje provedbom akata strateškog planiranja i kontinuirano unapređivanje javne politike korištenjem rezultata praćenja i izvještavanja
- pružanje pravovremenih i relevantnih osnova donositeljima odluka prilikom određivanja prioriteta razvojne politike, donošenja odluka na razini strateškog planiranja i reviziju akata strateškog planiranja kroz analizu učinka, ishoda i rezultata provedenih ciljeva i mjera
- utvrđivanje nenamjernih pozitivnih i negativnih posljedica provedbe planskih dokumenta
- povezivanje politike, programa, prioriteta, mjera i razvojnih projekata i
- osiguranje transparentnosti i odgovornosti za korištenje javnih sredstava i izvještavanje javnosti o učincima potrošnje javnih sredstava.

Polugodišnje i godišnje izvješće o provedbi provedbenih programa jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave

Prema Pravilniku o rokovima i postupcima praćenja i izvještavanja, polugodišnje i godišnje izvješće o provedbi provedbenih programa jedinica lokalne samouprave je izvješće o napretku u provedbi mjera, aktivnosti i projekata te ostvarivanju pokazatelja rezultata iz kratkoročnih akata strateškog planiranja koje nositelj izrade provedbenog programa (općinski načelnik) podnosi izvršnom tijelu jedinice lokalne samouprave **dva puta godišnje**.

Sadržaj polugodišnjeg i godišnjeg izvješća o provedbi provedbenih programa jedinica lokalne i područne samouprave te detaljne tehničke i metodološke upute za njegovo popunjavanje utvrđeni su Priručnikom o strateškom planiranju.

Tablica: Ciklus praćenja i izvješćivanja o provedbi Provedbenog programa.

Vrsta izvješća	Ciklus	Obveznik izrade	Kome se podnosi	Rok za podnošenje
Izvješće o provedbi provedbenog programa	Polugodišnje	Lokalni koordinator	Predstavničko tijelo Koordinacijsko tijelo	do 31. srpnja tekuće godine (za prethodnu godinu)
	Godišnje			do 31. siječnja tekuće godine (za prethodnu godinu)

6. VREDNOVANJE PROVEDBENOG PROGRAMA

Postupak vrednovanja akata strateškoga planiranja je neovisna usporedba i ocjena očekivanih i ostvarenih rezultata, ishoda i učinaka provedbe akata strateškog planiranja također su utvrđeni Priručnikom o strateškom planiranju, prema kojemu se sustav vrednovanja temelji se na sljedećim parametrima:

- Vrednovanje provode unutarnji i/ili vanjski stručnjaci koji su funkcionalno neovisni o tijelima nadležnima za izradu i provedbu akata strateškoga planiranja.
- Čelnik tijela koje je nadležno za izradu akta strateškog planiranja donosi odluku o početku postupka vrednovanja.
- Zajednička načela, kriterije i standarde provedbe postupaka vrednovanja pravilnikom propisuje čelnik koordinacijskog tijela.
- Rezultati, ishodi i učinci provedbe akata strateškoga planiranja utvrđeni postupkom vrednovanja predstavljaju temelj za reviziju javnih politika i daljnje procese strateškoga planiranja.
- Reviziju rezultata i preporuka temeljem rezultata vrednovanja akata strateškog planiranja KT izrađuje i podnosi Vladi Republike Hrvatske, odnosno Hrvatskom saboru (u slučaju dugoročnih akata strateškog planiranja)..
- Za potrebe vrednovanja regionalnih i lokalnih planova razvoja KT, zajedno s regionalnim koordinatorima, radi na donošenju tehničkih smjernica za procese vrednovanja i koordinira procesom. Kod lokalnih planova razvoja uključeni su i lokalni koordinatori.
- Reviziju rezultata i preporuka proizašlih iz vrednovanja provode KT i regionalni koordinatori, a potom ih podnose na reviziju nadležnom izvršnom tijelu.